

Різдво Богородиці — початок спасіння

Засоби масової інформації, як друковані, так і електронні, є для сучасної людини джерелом — часто, на превеликий жаль, єдиним — з якого черпає вона знання про релігію. Жаль не тому, що світські мас-медіа цікавляться проблематикою, на яку дехто з цер-

ковників хотів би мати монополію, а з цього приводу, що надто часто результат їхньої діяльності є дезінформацією. У свято патрона мисливців тележурналіст повідомляє, що «відправлено Месу в наміренні св. Губертуса», а після смерті Майкла (Закінчення на 3 сторінці)

Новий єпископ УГКЦ

5 вересня 2010 року в Архикафедральному соборі Святого Юра у Львові здійснено єпископську хіротонію Владики Бенедикта (Алексійчука), Єпископа-помічника Львівської архієпархії.

Чин архиєрейської хіротонії розпочався напередодні, 4 вересня, із архиєрейського найменування. Наступного дня у присутності Блаженнішого Любомира, за участі членів Синоду Єпископів УГКЦ, під час (Закінчення на 3 сторінці)

Нащо греко-католикам святиня?

Синод єпископів УГКЦ 3 вересня звернувся до Президента України, висловлюючи глибоку стурбованість заявою представництва УПЦ в Одесі від 1 вересня, де говориться про те, що греко-католики в Одесі займаються прозелітизмом та не можуть мати там не лише власного храму, а й молитовного будинку. Єпископи УГКЦ з України та багатьох країн Європи, Північної й Південної Америки та Австралії зазначили, що очікують «авторитетної реакції» Віктора Януковича на ситуацію з виділенням землі під будівництво греко-католицького храму в Одесі.

У зверненні Синоду УГКЦ до Глави держави, яке знаходиться в розпорядженні РІСУ, наголошується, що вище вказана заява прес-служби Одеської єпархії УПЦ «містить кричущі порушення Конституції України й того міжконфесійного миру, що утвердився в Україні за останні роки».

Автори звернення до Президента посилаються на ст. 24 Конституції України, згідно з якою «громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом», а відтак «не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками... релігійних та інших переконань». Проте з заяви, виданої Одеською єпархією УПЦ з благословення

митрополита Агафангела, випливає, що на території Одеської області якимись особливими привілеями слід наділити лише православних, що належать до Московського Патріархату, тоді як греко-католиків, яких згідно з офіційними даними в Одесі та околицях є понад 10 тисяч, необхідно обмежити у праві маги «навіть молитовний дім».

Незважає, як наголошують владика УГКЦ, митрополит Агафангел і на положення ст. 35 Конституції України, де стверджується, що «Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави». На думку єпархії УГКЦ, згаданою заявою митрополит (Закінчення на 2 сторінці)

Знов у Хшанові

Як шістдесят три роки тому, так і цього року в тихому, скромному Хшанові у празник святих Петра і Павла була відслужена нашою греко-католицькою громадою святкова Божественна Літургія. Тільки умови, в яких вона правилася понад півстоліття тому, значно різнилися від сьгоднішніх. Тоді отець Мирослав Ріпецький молився разом з лише невеличкою групою найближчих в одній з кімнат школи, яку призначили йому на проживання; сьгодні було нас кількасот і літургія була відправлена на майдані перед каплицею.

Змінився вигляд хшановського будинку-церкви і площі перед ним, саме ж тій, на якій щороку зустрічаємося, щоби взяти участь у спільній, празничній Божественній Літургії.

Отець Григорій Столиця, парох у Хшанові, який замешкав тут на постійно, поставив собі за мету відновити це паломниче і як же

символічне для нашої спільноти в Польщі місце. Своє завдання отець систематично реалізує, Майдан, посеред якого стоїть збудована кілька років тому каплиця (в місці старої, дерев'яної, піднищеної плином літ), упорядкований, частково викладений бруківкою, обладнаний постійним озвученням (Закінчення на 3 сторінці)

Вже від понад 60 літ Хшаново відвідують в день празника численні паломники.

Нащо греко-католикам святиня?

(Продовження з 1 сторінки)

Агафангел чинить відвертий тиск на органи державної влади, що відповідають за виділення ділянки для будівництва храму УГКЦ, публічно поширюючи безвідповідальні вислови, що таке будівництво слід вважати «недоцільним і дуже небезпечним».

Неприпустимими назвали в УГКЦ і твердження заяви Одеської єпархії УПЦ про те, що «будівництво собору УГКЦ у православній Одесі викличе обурення і протест з боку духовенства та православних віруючих Одещини, створить в нашому мирному місті ситуацію міжрелігійного конфлікту, не буде сприяти зміцненню миру та суспільної злагоди в Одеському регіоні».

Владики УГКЦ вбачають у змісті та тоні такої заяви свідоме й зумисне підбурювання мешканців Одещини до міжконфесійної нетолерантності та характеризують її як незауважену спробу «розпалювання релігійної ворожнечі», що суперечить духові й букві ст. 37 Конституції України.

Запевнивши Президента у молитві та належній пошані, владики УГКЦ наголосили, що очікують належної відповіді Глави держави на поведінку Одеської єпархії УПЦ.

Довідка:

Одеська єпархія УПЦ 1 вересня опублікувала офіційну заяву щодо можливості будівництва греко-католицького храму в Одесі. «В Одесі, переважна більшість жителів якої є віруючими Української Православної Церкви,

проживає така мала кількість греко-католиків, що немає жодної необхідності в будівництві не лише собору, але навіть і молитовного будинку для уніатів», — заявив митрополит Одеський та Ізмаїльський УПЦ Агафангел (Савін), який також є депутатом Одеської ОДА від «Партії регіонів».

У заяві наголошується, що митрополит Одеський УПЦ та духовенство Одеської єпархії вважають недоцільними і вкрай небезпечними зведення культового об'єкту «уніатів в столиці нашого краю».

Станом на березень 2010 року в Одесі нараховується 10 000 греко-католиків. Окрім того, як повідомив канцлер Одесько-Кримського екзархату УГКЦ о. Володимир Ждан, кілька великих греко-католицьких громад є в Одеській області: ільїчівська, роздільнянська, березовська та інші

Що ж до побудови храму УГКЦ в Одесі та виділення земельної ділянки під нього, то греко-католицька громада добивається цього уже багато років. Після низки відмов та зволікань влада висунула вимогу провести громадські слухання щодо містобудівного обґрунтування розташування храму УГКЦ в Одесі, за адресою, вул. Старопортофранківська (Прохорівський сквер). Громадське обговорення містобудівного обґрунтування було призначене на 4 вересня. Та на прохання Одесько-Кримського Екзархату Української Греко-Католицької Церкви його скасували та перенесли на невизначений термін.

Містобудівне обґрунтування розміщення храму УГКЦ розроблене на підставі рішення виконкому Одеської міськради від 24 червня 2009 року. Документ погоджений органами земельних ресурсів, природоохоронними, протипожежними і санітарно-епідеміологічними органами, органами містобудування і архітектури і охорони культурної спадщини. 22 липня 2010 року отриманий позитивний експертний висновок містобудівної документації управління архітектури і містобудівної політики Одеської облдержадміністрації.

Ситуація з храмами УПЦ в Одесі виглядає кардинально іншою. У тих випадках практика громадських обговорень для виділення землі під будівництво храму не застосовується. Як РІСУ вже повідомляла, на прохання Митрополита Одеського і Ізмаїльського УПЦ Агафангела (Савіна), виконавчий комітет Одеської міської ради дав дозвіл на будівництво храму УПЦ (МП) в центрі міста. Новий храм святителя Луки площею 12х12 м з'явиться на території міської лікарні № 3, розташованої за адресою Лідерсовський бульвар, 11. Перед обговоренням цього питання мер Одеси Едуард Гурв'їч звернувся до членів виконкому з таким питанням: «Хто хоче прогнівити Бога і виступити проти будівництва?». Заперечень не було.

30 серпня за клопотанням митрополита Одеського та Із-

маїльського Агафангела, який є депутатом Одеської обласної ради від Партії регіонів, на засіданні комісії Одеської обласної ради було ухвалено також рішення про передачу у власність Одеської єпархії УПЦ комплексу будівель по вул. академіка Воробйова, 2 для зведення храму на честь святого праведного Йоанна Кронштадтського.

За даними соціологічних досліджень, проведених Одеською філією інституту Горшеніна та Київським міжнародним інститутом соціології, в Одесі в 2010 році проживає близько 10 тис. греко-католиків.

Діючих православних храмів, розташованих на території Одеської області, за даними Одеської єпархії УПЦ (МП) на даний момент налічується близько 300. З огляду на дані соціологічних досліджень, всього віруючих в Одеській області від загальної чисельності населення проживає 1,58 млн. чоловік, православних — 1,26 млн. чоловік, православних, які ототожнюють себе з Московським Патріархатом — 467,7 тис. осіб або 37% від усіх православних. Таким чином, на один храм УПЦ (МП) припадає 1,55 тис. прихожан.

Попередньо відповідь на заяву Одеської єпархії УПЦ дали в Одесько-Кримському екзархаті УГКЦ.

(рису)

Різдво Богородиці – початок спасіння

(Продовження з 1 сторінки)

Джексона кореспондент публічного радіо передає, що «служилася Меса на його честь». Рикшетом вдаряє тут інструментальне трактування Євхаристії, що стала в Польщі свого роду *massa tabulettae* в заходах, які без найсвятішого з Таїнств не втратили б нічого зі своєї громадянської чи політичної значимості. Наслідок такий, що Євхаристія з уприсутнення Христової Пасхи і молитви в наміренні живих і покійних, перетворюється в ще один спектакль «на честь» ідола поп-музики, а святі, замість того, щоб бути нашими заступниками перед Богом, постійно потребують наших молитов.

Якщо критику тих журналістів може пом'якшити те, що не знаємо їхньої професійної освіти, то жодного оправдання не може бути для професора-гумантарія, який плутає непорочне зачаття Богородиці святою Анною з дівичим зачаттям Ісуса Христа у лоні Діви Марії.

Ніколи не є запізною наука. Літургійний рік є школою, в якій можна здобути потрібне знання. І логічно, на початку церковного року, який починається 1-го вересня, чуємо на вечірній пражника Різдва Пресвятої Богородиці: «нині, вірні, настав початок нашого спасіння». Неодноразово протягом року чуємо про початок, і завжди це правда, бо спасіння мало і має різні етапи. Для спасіння, яке прийшло через тіло Христа — вбите, воскресле і прославлене — народження Матері цього тіла є природним, людським початком. Але інша стихира натякає на початок більш віддалений у часі, якщо можна тут взагалі говорити про час. Народження неплідною Анною «божественної Діви» є «спо-

вненням Божого задуму, яким ми, земляни відродилися і з тління оновилися для життя безконечного». Спасіння є результатом задуму, промислу, плану Божого, який через злобу людини досяг кульмінації в розп'ятті Христа. Про «сповнення усього задуму щодо нас» згадуємо в анафорі Літургії Івана Золотоустого, коли сповідуємо в молитві до Отця, що Христос «сам себе видав за життя світу».

Але це життя у випадку людини з того моменту не може бути тільки простим продовженням дотеперішніх форм існування. «Вона — оновлення Адама і надія Єви, джерело нетління і звільнення з тліні. Заради неї ми обожилися й від смерті спаслися» — так величаємо Богородицю на литії. Чи тільки її? То «ми обожилися», тобто не перестаючи бути тілесними істотами, почали жити Божим життям. То «ми від смерті спаслися», отже страх перед нею не повинен вже більше тримати нас у рабстві. Богу дякувати це не поезія, це не теорія. Дякувати Богові треба за людей, чоловіків і жінок, які своїм життям довели істинність слів про обожествлення і спасіння від смерті, за тих зарахованих Церквою до лику святих, і тих безіменних, яких поминаємо в анафорі, бо вони «добро творять і пам'ятають про вбогих».

Найгірше, що може нам трапитись, то повне відокремлення того, що святкуємо, від нашого життя тут і тепер. То замало радіти тим, що Бог «з любові до людей живе небо сотворив», не вистачить прийняти до відома, що «їй народженням світ оновляється і Церква прикрашується пишністю». Потрібно, щоб оклик «розв'язується

неплідність нашої природи» стосувався не тільки святої Анни, але нас усіх. Наша людська природа, прийнята Богом, здатна приносити плід гідний найвищого поклонання, яким наділив нас Бог. Цей плід має безліч назв, це безліч

справ, речей малих і великих, повсякденних і історичних, все, що робить правдивими слова з 103-го псалма: «нехай слава Господня буде повіки, нехай Господь радіє творами своїми».

о. Богдан Панчак

Свята Гора на Львівщині

Українська земля багата на місця зв'язані з об'явленнями Марії — Мати Божої. Мабуть Пречиста Діва Марія в особливий спосіб любить багатостраждальний український народ та землю де він живе. Протягом століть неволі скільки різних ворогів глумились над нею, а проте українці і далі живуть на своїй землі в тепер уже соборній Україні. Маловідомим місцем де об'явилась Матір Божою є Свята Гора, яка розташована на 60 км схід від Львова між селами Білий Камінь та Ушня Золочівського району.

(Продовження з 1 сторінки)

Тут, на вершині цієї гори, 6 вересня 1948 року три дівчини та юнак стали свідками появи Божої Матері. Серед них була і сестра Марія Особа, монахиня-василіянка, яка проживала в с. Гавареччина Золочівського р-ну, і яка (імовірно) померла в 1991 році. Після чудесної появи Пречистої Діви на горі забило джерельце. Поскільки місцевість ця була роташована в глибині від шляхів і на цьому терені діяли загопи УПА, то ж відразу після війни совітська влада тут була досить слабкою. Дякуючи цим обставинам віруючим напочатку

вдалося встановити тут каплицю. Після цього на гору почали сходиться сотні прочан.

Тяжкі це були часи для нашого народу. Советські окупанти старалися знищити будь які прояви релігійного та національного життя українців. То ж коли віруючі почали масово відвідувати місце об'явлення Божої Матері, влада брутально знищила каплицю і джерело на Святій Горі аби перешкодити їх спільним молитвам.

Проте і в тяжкі часи катакомбної Церкви в це місце попри заборону (Закінчення на 8 сторінці)

Знов у Хшанові

(Закінчення з 1 сторінки)

Відновлений також і дім, і каплиця, яка в ньому знаходиться.

Хшаново велелюдно оживає раз в році, проте парафія, може не надто численна, живе своїм щоденним життям. Відправляються щоденні богослужіння, у неділі та свята в каплиці появляється від кільканадцяти до кількадесяти вірних. Важливою формою діяльності отця Столиці є ведення терапевтичного Осередка духовної помочі. Також у кожну останню суботу місяця правиться Служба Божа за хворих з молитвою про uzдоровлення.

10 липня був одним із більш спекотних днів поточного літа. Але прочан у Хшанові не забракло. З такою тільки різницею, що більшість із них використовувала тінь дерев, а центр площі перед каплицею залишався майже порожнім. Спека таки докучила.

У проповіді владика Володимир Ющак, який очолив цьогорічний празник верховних Петра і Павла, відзначив, що зустрічаємося в цей день, щоби передусім прославити двох визначних осіб-стовпів Христової Церкви. Зустрічаємося ще також тому, що тут, у тому селі від 1947 року працював блаженної пам'яті отець митрат Мирослав Ріпецький, до якого приїздили у найважчих часах також інші наші священники з різних закутків Польщі, приїздили вірні, щоби разом давати велике свідцтво живучості нашої Церкви.

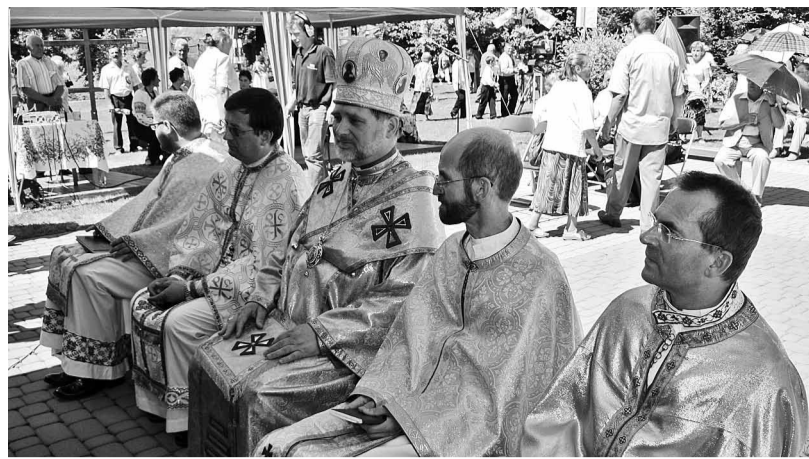
Тут вірні привозили своїх дітей, щоби їх охрестити, тут молоді вінчалися, а діти шкільного віку приступали до Першого Святого Причастя. Сьогодні збираємося тут, у святому для нас місці, щоби спільно славити і святих Петра і Павла, і одночасно зберігати пам'ять про наших героїв минулих літ — духовних і мирян.

Мало тут між нами тих, хто прибув перший раз. Переважно приїжджаємо послідовно і систематично...

Святи Петро і Павло віддали своє життя за віру. Ці два апостоли вибрані Христом, наділені особливими ласками, були вірні до кінця. Ми сьогодні дивимося на них, але також дивимося і на нас, питаємо — чому ми тут знайшлися? Чому нас у Хшанові так багато, чому є єпископ, священники, монахи, монахині, вірні? Отже, тому, що ми також вибрані, ми також покликані. Ми приїхали не тільки тому, що хотіли, а також тому, що обдаровані ласкою віри!

Празник Верховних Апостолів Петра і Павла завершився артистичним монтажем про життя і діяльність отця митрата Мирослава Ріпецького. У програмі, підготовленій спільними силами молодих і старших парафіян Венгожевщини та Гіжиччини були використані фрагменти з оригінальних творів та листувань покійного пароха Хшанова.

Б. Тхір

Цьогорічне торжество очолив Кир Володимир Ющак.

Презентація програми про отця Мирослава Ріпецького.

Паломники приступають до Святого Причастя.

Молитви на Лемківщині

Кожного року при нагоді Лемківської ватри, яка відбувається у Ждині, на рідну Лемківщину спішають лемки з цілого світу. Приїжджають тут, щоб бути разом, побесідувати, поспівати та й помолитися. Одночасно це добра нагода відвідати рідні села та показати дітям де народилися їхні батьки та діди.

Вже від кількох літ на таких спільних молитвах зустрічаються давні мешканці Брунар Вижніх та Нижніх. Так було і цього року. Ці зустрічі відбуваються з 2003 р. У цьому році поширили ми нашу зустріч на Лемківщину.

Найперше відправили ми Панахиду на старому цвинтарі у Вавці. Це певно перша така молитва на цьому місці від 1947 р. На жаль, цвинтар знищений. Панахиду відправили отець Аркадій Трохановський, якого мама народжена у цьому селі та о. дякон Ярослав Чухта. У молитві ми згадали покійних, які тут спочивають. Після Панахиди пан Ярослав Хом'як, також якого коріння виводяться з цього села, розповів про історію села Вавка. Сам тепер мешкає у Горлицях і збирає всі інформації про історію свого села. Після цієї доповіді родина Кофлів, яка тут також сягає коріннями, запросила всіх на поштунок. Вже другий раз zorganizували вони з їзд родини Кофлів.

Другою точкою нашої зустрічі була Панахида на гробі о. Антіна Погорецького, похованого біля церкви в Брунарах Вижніх. Отець Антін був парохом у цьому селі з 1932 по 1940 р. У мо-

литві згадали ми також всіх покійних мешканців цього села.

На закінчення цього молитовного дня відправили ми літургію в церкві у Снітниці. Тут парохом є о. Іван Піпка, який доїжджає з Крилиці. Літургію відправили о. Аркадій та о. дякон Ярослав. Проповідь виголосив о. Аркадій Трохановський, який говорив про необхідність повертати на рідну Лемківщину — наше повернення на Лемківщину повинно бути не тільки матеріальним але також і духовним. Це також добра думка, щоби саме Лемківську ватру починати від молитви в поодиноких селах. Це також і нагода, щоби подивитися на свої церкви, села і хати та подякувати тим, хто тут повернув та дбає за матеріальну та духовну спадщину Лемківщини. В часі літургії зібрано пожертви з призначенням для парафії у Снітниці. На закінчення літургії о. Аркадій згадав покійних о. Євгена Кузм'яка та свого батька Івана Трохановського — відомого лемківського діяча, які виводяться з Брунар Нижніх, які почали організувати спільні молитви перед Ватрою.

Повертаймо в ці сторони, щоби польське населення не затерло наших слідів, як це сталося з кладовищем у Вавці чи з написом на гробі о. Погорецького, де навіть не згадано, що він був греко-католицьким парохом Брунар Вижніх.

У цьому році подібні зустрічі відбулися також в інших селах. В місцевостях біля Крилиці молит-

Перед церквою в Брунарах Вижніх.

Прочани у снітницькій святині.

ви провадив о. митрат Ю Гойняк. Заохочую всіх, які родом з Лемківщини до таких зустрічей і молитви кожного року. Це єднає, а ми пізнаємо свої коріння. Хай

не тільки забаву буде чути на Лемківській ватрі в Ждині але також і молитву по всіх наших селах.

о. Аркадій Трохановський

Панахида на могилі пароха Брунар.

Підвалини містечка УКУ

У Львові 5 вересня Глава УГКЦ Патріярх Любомир у співслужінні тридцяти двох єпископів з України, Західної Європи, Америки та Австралії і духовенства заклав капсулу у фундамент майбутнього житлового корпусу університетського містечка УКУ — унікального для України проекту. На місці університетського містечка також збудують церкву, академічні корпуси, бібліотеку, інформаційний центр, музей та готель. Завершити будівництво планують у 2020 році.

Молитовні заходи розпочалися Молебнем у храмі Блаженних мучеників УГКЦ — першій і наразі єдиній дерев'яній споруді на місці майбутнього містечка. Після цього процесійною ходою всі перейшли на будівельний майданчик, де вже закладені перші підвалини фундаменту університетського гуртожитку, розрахованого на 200 місць. Тут проживатимуть не лише студенти УКУ.

«Сьогодні ми заклали капсулу в фундамент майбутнього університетського містечка саме в тому місці, де проживатимуть найбільш потребуючі, наші неповносправні друзі, — зауважив ректор УКУ о. д-р Борис Гудзяк. Вони були ізольовані від суспільства, і, зокрема, від академічного середовища. Це декларація нашої відкритості до різних суспільних середовищ, з якими ми готові співпрацювати і разом з ними вчитися жити вірою».

Глава УГКЦ Патріярх Любомир наголосив, що Український католицький університет — це щось більше, ніж наукова установа. «Це спільнота людей, — студентів, викладачів, працівників, — які шукають своє майбутнє у поєднанні новітніх наукових досягнень і глибокого досвіду віри мучеників. Бо за допомогою досвіду мучеництва ми можемо глибше поглянути в зміст нашого існування».

«Наш університет відкриває очі на правду життя не тільки засобами позитивної науки, — додав Глава УГКЦ. Він є спільнотою свідків, які відповідають на потреби сьогодення, підкреслюючи вартість і гідність людини. Ваша діяльність є дуже важливим чинником у розбудові нового і кращого майбутнього».

У привітальному слові Мирослав Сенік, Голова Львівської облради, заохотив присутніх у зведенні університетського містечка «послужити Богові тими талантами, які Він нам дав: інженерними, будівельними, меценатськими та іншим не менш важливими здібностями».

Міський голова Львова Андрій Садовий назвав університетське містечко УКУ «містом завтрашнього дня, яке зводиться на фундаменті віри та науки».

Як повідомляє Інформаційний відділ УКУ, проектом будівництва університетського містечка Українського католицького університету передбачено зведення таких об'єктів:

— академічний корпус, завдяки якому можна збільшити кількість спеціальностей і професійних шкіл. Ця споруда матиме аудиторії, офіси для викладачів, великий зал та їдальню.

— житловий корпус, де студенти й викладачі

університету зможуть жити разом і творити особливу університетську атмосферу. Будівля розрахована на 180-200 студентів, міститиме також спеціальне житло для людей із особливими потребами зі спільноти L'Arche (Ковчег).

— бібліотека та інформаційний ресурсний центр, що дасть УКУ змогу зберігати лідерство в інформаційних технологіях. Сучасна, велика гуманітарна бібліотека із завжди актуальною літературою і базою даних з менеджменту, політики, економіки тощо.

— церква й пасторальний центр, які стимулюватимуть духовне зростання студентів і всієї спільноти. Церква стане зразком для університетського капеланства у вищих навчальних закладах в Україні.

(рису)

На площі, де буде збудоване містечко для тисячів студентів, вже стоїть, збудована кілька років тому, традиційна, дерев'яна церква. Блаженних мучеників УГКЦ.

Комунікат

про проведення Синоду Єпископів УГКЦ,
який відбувся у Львові-Брюховичах 2 — 9 вересня 2010 р.

У Синоді взяло участь 39 його членів з України, Західної Європи, США, Канади, Латинської Америки та Австралії. На засіданнях був Преосвященний Владика Мілан (Шашік), єпарх Мукачівський, та запрошені гості: Преосвященний Владика Ладислав (Гучко) з Праги, Преосвященний Владика Дімітріос (Салахас) з Афін та архимандрит Сергій Гаєк із Білорусії.

Синодальні засідання розпочалися Молебнем до Святого Духа. Відкриваючи Синод, Блаженніший Любомир у своїй програмній доповіді наголосив на глобальному характері нашої Церкви, яка живе і діє у багатьох країнах, на різних континентах та в різноманітних культурних середовищах, вказав на напрямки розвитку та виділив першочергові завдання, що їх ставить перед нею сьогодення.

Основною темою Синоду було питання міграції. Для того щоб проаналізувати стан цього феномену та накреслити стратегію душпастирської діяльності УГКЦ у цій сфері, єпископи заслухали доповідь Преосвященного Владика Йосифа (Міляна), єпископа-помічника Київської архієпархії, голови Пасторально-місійного відділу УГКЦ, та співповіді світських і церковних експертів щодо цього питання, як також живі свідчення самих мігрантів.

Увага синодальних отців до цієї проблеми була пов'язана з тим, що за роки незалежності України у пошуках «кращого життя» за межі країни виїхало біля 5 мільйонів українців. Інші дослідження у своїх показниках сягають аж 7 мільйонів. Понад 60% цієї кількості є вихідцями із західних областей України. Якщо взяти до уваги те, що греко-католики у західних областях України (особливо Івано-Франківській, Тернопільській та Львівській) становлять більшість, а всіх українських греко-католиків у світі є понад 5 мільйонів, то можемо припускати, що третина вірних УГКЦ знаходиться поза межами України.

Члени Синоду відзначили, що сьогодні Христовий заклик звернений до Церкви, щоб вона, будучи збудованою на апостолах, шукала способів відповіді на сучасні виклики, особливо у сфері міграційних процесів, аби у них не забракло місця для Бога. З одного боку, Церква повинна допомогти своєму народові боротися з усіма проявами соціальної несправедливості, які зумовили масовий виїзд людей, а з іншого — нагадати тим, хто змушений із різних причин покинути рідну землю, Христовий заклик: «Шукайте перше Царство Боже та його справедливість, а все те вам докладеться» (Мт. 6, 33).

Четверта хвиля еміграції українців є явищем сьогодення. Адекватно і однозначно оцінити її досить важко, оскільки вона ще не завершилася, чи навіть має тенденцію до зростання. Основною причиною виїзду багатьох наших співсестер і співбратів стала несприятлива економічна ситуація в країні, за якої утримання родини та виховання дітей стали справами дуже важкими або й неможливими.

Священний Синод підкреслив, що церковна ієрархія завжди намагалася досить швидко та вчасно реагувати на всі процеси, які відбуваються в суспільстві. Притому вся її діяльність мистила в собі дві досить тісно пов'язані між собою складові:

1) душпастирсько-структурну: проявлялася у душпастирському супроводі мігрантів у країнах їхнього поселення на початку їхнього становлення та в пізніших намаганнях створення відповідних церковних ієрархічних структур;

2) соціально-культурну: полягала у допомозі емігрантам об'єднатися для досягнення більш сприятливих соціальних очікувань. Центрами такого об'єднання

ставали культурно-просвітницькі осередки при парафіях.

Синодальні отці стурбовано констатували, що сучасна українська еміграція є дуже складним явищем, яке не можна чітко охарактеризувати. Провідні експерти обмежуються поданням загальних тенденцій або аналізом якоїсь однієї країни, в якій є більше скупчення українських трудових мігрантів. Точно визначити, скільки українців виїхало за кордон протягом років незалежності, є досить важко. Однак можна стверджувати: число сучасних українських мігрантів вимірюється мільйонами і сьогоденні міграційний потік з України невинно продовжується.

Пастирі Церкви зауважили, що мігруючи, особливо в країні Європи, наші вірні зіштовхуються із проблемою інтеграції не тільки в чуже соціально-культурне, а й незнайоме для них церковне середовище. Неправильно сформована релігійність на батьківщині призводить до того, що у країні перебування людина почувується самотньою і потрапляє у стан самоізоляції та відокремленості.

Стурбованість Синоду викликала проблема швидкого темпу асиміляції мігрантів, яка становить небезпеку для нашого народу і нашої Церкви. Нині простежуємо два види асиміляції: національно-культурну та церковно-духовну. Тому основна мета, якою керуються єпископи під час формування стратегії УГКЦ в цьому питанні, є забезпечення пасторально-духовної опіки, а також, по змозі, надання соціального захисту всім категоріям сучасних українських мігрантів. В країнах, у яких вже діють структури УГКЦ, відбувається процес переосмислення їхньої діяльності щодо душпастирського служіння емігрантам. Там, де ще немає відповідних церковних структур, робляться кроки для їх створення.

Синод прийняв низку рішень, спрямованих на створення відповідних механізмів для забезпечення душпастирської опіки українським емігрантам, організування відповідних центрів підготовки духовенства до цього виду пастирського служіння, забезпечення обміну досвідом тих священників, які вже здійснюють цей вид служіння.

(Закінчення на 5 сторінці)

Чудовий смак «нафтусі»

Канікули вже, на жаль, закінчилися і ми повернули до школи, але це є також добрий час на спогади і підсумки, та на обмін враженнями з друзями. У цьому році літом мали ми змогу відвідати Університет народної творчості в Синковій Волі (на півдні Польщі, недалеко Сяніка) в рамках Етнографічних курсів.

Під час нашого перебування в Синковій Волі ми займалися виробом кераміки, виготовляли фільц на мокро, а також вчилися карпатських танців. З тих всіх занять однак нам особливо і найбільш сподобалося малювання ікон, так, саме малювання, бо як нам пояснювали опікуни від цього ремесла, ікони пишуть тільки ті, що вміють їх читати, ми просто пробували їх відмалювати з готових зразків. Щоби того було замало, кожного вечора були ще в нас вокальні заняття, які вела пані Маріяна Яра з Сяніка. Вона добувала з нас такі звуки, яких ми ніколи не чули. Інші заняття були ведені викладачами з цього самого університету.

Малюючи ікони наші опікуни підповідали нам, щоб ми не їли пігментів, бо деякі з них були токсичні, але не всі, інші були з натуральної глини, отже можна сказати, що малювали ми піском по дереві. Різьбою ми не займалися але мали нагоду зустрітися з особою, яка була автором проекту різьби «Exodus» — Петром Воронцем. «Exodus» це властиво група різьб, які показують людей ідучих в одному напрямку. Відомо, мистецтво можна по-різному інтерпретувати, але як для нас, це нав'язувало до акції «Вісла».

Наш етно-табір, це були не тільки заняття в університеті, але також відвідування місць проживання і народження наших

предків, і так, ми відвідали між іншими такі села як Добра Шляхецька чи всім добре відомий Улюч або скансен в Саноці, де згромаджки церкви та хати, в сумі понад 100 архітектурних пам'яток з Лемківщини та Бойківщини.

Одного дня нас повезли до Сяніка на ярмарок ікон, де зустріли ми наших викладачів кераміки та іконографії торгуючих разом з іншими ремісниками своїми виробами. Під час наших відвідин відбувалися там концерти різного роду рок-груп з Польщі та фольк-рок групи з Одеси — «Русичі», на чий виступ ми чекали найбільше. Учасники табору чудово бавилися при їхній музиці, між іншими танцюючи „пого” після чого всі казали, що їх болять ноги.

Крім мандрівок по польських Карпатах мали ми також нагоду поїхати в Україну до Трускавця, де пили (як довірено вважав провідник) оздоровчу воду — «нафтусю». Чому її так назвали, ми не знали, однак в кінці переконалися — смакувала вона точно так, якби тримали її в каністрі по бензині. Щасливо, згадуючи мало смачну (гарно сказано!) воду з Трускавця, відвідали ми ще рідне село Івана Франка, його родинну хату та музей.

Кінець кінців все мусить закінчитися, не по-іншому було й з етно-курсами, однак не це важливе, що щось кінчається, але як або

Урок ікономалювання.

Просте дерево в руках умільця замінюється в різьбу.

де. Для нас подія закінчилася на Лемківській ватрі в Ждині. Як легко можна додуматися, ватра ватрі не рівна, а ця на півдні це щось виняткового, а тим більше, коли через тих пару днів мокнеться під шатром разом з іншими учасниками заходу, часто зовсім нам невідомим, але це

все змінюється вже з наступаючими днями, але годі тут розписуватися, бо «Ватру» треба самому відвідати, а ця стаття є відносно етно-табору. На закінчення можна тільки заохочувати до участі у подібного роду таборач у наступних роках.

Михайло Тхір, Петро Баран

Комунікат

про проведення Синоду Єпископів УГКЦ...

(Закінчення з 4 сторінки)

Для того щоб осмислити норми права, якими повинна керуватися Церква, забезпечуючи духовну опіку своїм вірним на еміграції, синодальні отці заслухали доповідь Преосвященного Владики Дімітріоса (Салахаса), екзарха для католиків візантійського обряду в Греції, визначного знавця канонічного права Східних Католицьких Церков. У своїй промові він висвітлив сучасне правове розуміння терміна «канонічна територія», особливості юрисдикції Патріарха на цій території та поза її межами. Екзарх для католиків візантійського обряду у Греції наголосив на тому, що УГКЦ є єдиною Церквою з єдиним її Главою, а тому розуміти та розвивати її життя та діяльність потрібно виходячи із засади цієї внутрішньої єдності.

У день відходу у вічність Патріарха Йосифа (Сліпого), 7 вересня, синодальні отці провели день духовної обнови. Того дня в молитві, тиші та розважанні над Божим Словом під проводом о. Тараса Барщевського єпископи стояли перед Божим обличчям та просили благодаті Духа Святого для того, щоби своїми рішеннями чинити Його святу волю. На закінчення цього дня відбулася презентація фільму «Йосиф Сліпий. Молитва за Україну», присвячений 20-річчю легалізації УГКЦ. Ця документальна кінострічка стала своєрідним спомином пророчої діяльності Патріарха Йосифа в період його місії поза межами України.

На своїх сесіях учасники Синоду розглянули стан підготовки Церкви до найближчої сесії Патріаршого Собору, присвяченої покликанню до богопосвяченого життя, яка

відбудеться наступного року в Прудентополісі (Бразилія). Було затверджено програму Собору, його статут та вирішено інші практичні питання, пов'язані з його підготовкою та проведенням.

Єпископи взяли до відома результати напрацювань у питанні беатифікації Митрополита Андрія (Шептицького) та Патріарха Йосифа (Сліпого), прийняли необхідні рішення для ефективної діяльності постуляційного бюро.

Окрема увага була присвячена роботі над виданням Катехизму УГКЦ, концепції евангелізаційної місії нашої Церкви, а також питанню застосуванню практики катехуменату в її душпастирстві.

Синодальні отці розглянули стратегію інформаційної присутності УГКЦ в Інтернеті. Було підкреслено, що розвиток суспільних комунікацій є важливим засобом у розбудові церковних спільнот, та прийнято низку практичних рішень у цьому напрямку.

Для того щоб належно підготуватися до найближчої сесії Патріаршого Собору, прийнято 2011 рік присвятити темі богопосвяченого життя.

Наступний Синод Єпископів УГКЦ проходить в Куритибі (Бразилія). Головними його темами визначено практичні питання душпастирства емігрантів та розроблення конкретних заходів для втілення в життя евангелізаційної стратегії УГКЦ.

Синодальні сесії завершилися подячним Молебнем до Матері Божої.

Секретаріат Синоду Єпископів УГКЦ

Дослідили саркофаг Ярослава Мудрого

У вересні 2009 року українські вчені почали дослідження останків знаменитого київського князя Ярослава Мудрого, які, як були вивчені дослідники, знаходяться в саркофагу Софійського собору в Києві. Стояло завдання визначити, як виглядав князь, якими хворобами хворів, скільки років прожив (точно відома лише дата його смерті), від чого помер. Однак, як повідомляє «Православ'є в Україні», вчені прийшли до абсолютно непередбачуваного висновку.

«За останні сто років саркофаг відкривали тричі, — говорить заступник директора заповідника «Софія Київська» з наукової роботи Ірина Марголіна. — У 1936 році знайшли купу перемішаних кісток і визначили, що там знаходяться два кістяки: чоловічий, жіночий і кілька кісточок дитини. У 1939 останки вивезли в Ленінградський інститут антропології для дослідження. А вже у 1964-му — ковчег повернули на місце в саркофаг. Але з Ленінграда останки повернулися ще в 1940 році і зберігалися у фондах. А коли ми відкрили саркофаг рік тому, то виявили тільки один скелет, і були впевнені, що це Ярослав»

Висновок став сенсацією! Після томографічних, антропологічних, рентгеноскопичних досліджень з'ясувалося, що в саркофазі — останки жінки. На основі сучасних

методів вдалося визначити, що незнайома з саркофагу має антропологічні характеристики скандинавського типу. Може бути, скелет з Софії належить дружині Ярослава Інґгерді (у хрещенні Ірині)? Вчені відповідають: вірогідність висока.

За літописами, Інґгерда померла в 1050 році, у віці 56 років, що відповідає орієнтовний віком жінки, чий кістки виявили в саркофазі. По-друге, кістки черепа підтверджують, що скелет належить до скандинавського типу, а Інґгерда була дочкою шведського короля. По-третє, офіційно вважається, що дружина Ярослава похована в Софійському соборі в Новгороді, де її мощі шануються як святі. Але при цьому існує паралельна версія, що вона покоїться в Софії Київській. Є ще один чинник. Відомий лєнін- (Закінчення на 12 сторінці)

Тут творив Юліан Буцманюк

У вересні цього року минає двадцять років, як василіянський монастир у Жовкві, виняткової вроди архітектурна перлина, після довгих років використання незгідного з призначенням, повернувся до законних власників. Першу Божественну Літургію у церкві Христового Серця жовківського монастиря відслужив владика Софрон Дмитерко.

Отці Василіяни появилися в Жовкві наприкінці XVII ст. Вони осіли при існуючій вже тоді церкві Різдва Христового. Значною подією в житті монастиря став 1753 р. Тодішній власник Жовки Михайло Радзивилл надав ченцям фундацію, щоб збільшити їхню численність й піднести монастир до статусу архимандрії. Енергійну діяльність у цій організаційній роботі брав ігумен крехівського монастиря о. Йосафат Висоцький.

Інтер'єр церкви розписаний Юліаном Буцманюком.

Декрет єпископа Льва Шептицького від 3 січня 1754 р. затвердив утворення архимандрії й визнав право архимандрита носити митру й жезл. Архимандрит Йосафат Висоцький 1780 р. збудував за свій кошт північний корпус монастиря, що прилягає до церкви. 1790 р. архимандрит Йосиф Дзьоковський прибудував західний корпус. В монастирі була велика бібліотека цінних книг, що, як і монастир, згоріла під час пожежі 1833 р. У 1836 р. архимандрит Орест Хомчинський закінчив відбудову зруйнованих корпусів. З роками монастирю прибувало ґрунтів і він міг розбудовуватися.

Велику славу монастиреві принесла друкарня, заснована наприкінці XIX ст., ініціатором створення якої був ігумен о. Кипріян Козловський.

Серед численних релігійних та інших видань друкарні чи не найбільше її надбання — журнал «Місіонар». Ініціатива видавати релігійний часопис для народу належала Митрополитові А. Шептицькому. 27 квітня 1897 р. він приїхав до Жовки з рукописом першого примірника. Із сьомого номера журнал став виходити в Жовкві за редакцією о. Лазаря Березовського. До 1939 р. це було, поряд із річником «Календар Місіонаря», найпоширеніше серед народу релігійне видання.

Монастирська церква зокрема звертає на себе увагу неповторної краси розписами. Перші спроби розмальовувати церкву в 1911 р. зробив молодий студент Краківської академії мистецтв Юліан Буцманюк. Художник на той час уже мав добру школу монументального розпису, здобуту в творця нового стилю українського малярства Модеста Сосенка, а навчаючися у Кракові оволодів і технікою вітража.

Протягом 1931-1937, 1939 рр. Буцманюк малював вівтарну частину, баню і наву церкви. Тепер до таланту митця додався досвід воєнного маляря, автора серії стрілецьких портретів, фотографа бойової управи Українських січових стрільців.

У настінних розписах художник поєднав релігійні, народні та національні мотиви. Тут поряд із канонічними релігійними сюжетами маємо багатопланові історичні картини. У них передана думка про те, що історію держави й Церкви творять видатні особистості.

Після війни останнє богослужіння в церкві Отці Василіяни провели у день Благовіщення 1948 р. Не прийнявши православ'я, були вивезені військами НКВС з Жовки до Крехова, згодом — до Унева. Ті, що залишилися, змушені були піти в підпілля. Василіянська друкарня була націоналізована, у монастирі знаходилися війська НКВС, потім — школа. Храм з 1952 р. належав Російській Православній Церкві. У 1990 р. Отці Василіяни повернулися до своєї церкви і монастиря. У 1993-1996 рр. святиню відновили.

Після перебування в монастирі радянських інституцій, його підвали відкрили похмуру, досі властиво до кінця нерозгадану таємницю. Весною у 2002 році при розчищенні підвалів монастиря було віднайдено скелети 145 дорослих осіб і 70 дітей. Ким були ці люди? Справа досі нез'ясована. За свідченням отця Миколи з Жовківського монастиря отців Василіан, останки жертв тоталітаризму було випадково віднайдено в підвалі монастиря. Біля людських останків було знайдено

Подвір'я монастиря у Жовкві. Ліворуч — дзвіниця.

Двадцять років тому монастир і церква повернули до своїх законних власників.

Церква Пресвятого Христового Серця василіянського монастиря у Жовкві.

кулі, фотографії, клапти газет, монети, однак не було жодних ознак одягу, бо людей, скоріше за все, вбивали, повністю роздягнутими.

За інформацією жовківського краєзнавця Михайла Курбая, є декілька версій, хто ці жертви: певно, одні належали до сімей, які потрапили в жорна операції «Вісла», а інші — втікачі від депорта-

ції, яких енкаведистам вдалося спіймати. Цю думку підтримують і місцеві мешканці, особливо ті, чий родинний си́ломіць було депортовано з території нинішнього Яворівського полігону, а села стерто з обличчя землі.

У матеріалі використано фрагменти видання «Дорога до храму» Галини Яремич

Звернення Синоду Єпископів УГКЦ

до Президента України Віктора Януковича
з приводу заяви прес-служби Одеської єпархії УПЦ

3 вересня 2010 року Божого
Високодостойному Пану Вікторові Януковичу,
Президенту України

Слава Ісусу Христу!
Високодостойний Пане Президенте!

Першого вересня 2010 року прес-служба Одеської єпархії Української Православної Церкви з благословення Митрополита Одеського та Ізмаїльського Агафангела поширила офіційну заяву, яка містить кричущі порушення Конституції України й того міжконфесійного миру, що утвердився в Україні за останні роки. Це змушує

нас звернутися до Вас як до Гаранта нашого Основного закону.

Відповідно до ст. 24 Конституції України, «громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом», а відтак «не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками... релігійних та інших переконань». Натомість, за логікою Митрополита Агафангела та його прес-служби, на території Одеської області якимись особливими привілеями слід наділити лише православних, що належать до Московського патріархату, тоді як греко-католиків, яких згідно з офіційними даними в Одесі та околицях є понад

10 тисяч, необхідно обмежити у праві мати «навіть молитовний дім».

Хоча згідно зі ст. 35 цієї ж Конституції «Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави», проте згаданою заявою Митрополит Агафангел чинить відвертий тиск на органи державної влади, що відповідають за виділення ділянки для будівництва храму УГКЦ, публічно поширюючи безвідповідальні вислови, що таке будівництво слід вважати «недоцільним і дуже небезпечним».

Нарешті, неприпустимими є твердження заяви про те, що «будівництво собору

УГКЦ у православній Одесі викличе обурення і протест з боку духовенства та православних віруючих Одещини, створить в нашому мирному місті ситуацію міжрелігійного конфлікту, не буде сприяти зміцненню миру та суспільної злагоди в Одеському регіоні». Ці, а також інші недоброчинні слова, якими просто рясніє згаданий документ, звучать як свідоме й зумисне підбурювання мешканців Одещини до міжконфесійної нетолерантності та є незауваженою спробою «розпалювання релігійної

(Закінчення на 12 сторінці)

Дорогами Любачівщини (1)

Весною 1947 року українське населення Любачівщини перестало існувати на своїх етнічних землях. За справою депортаційної акції організованої повоєнним польським урядом українці з-під Любачева, Нароля, Цешанова, Олешниць, Старого Дикова, Горинця, Великих Очей стали недобровільними мешканцями околиць Ольштина, Моронга, Оструди, Дзержоня, Бранева та багатьох інших місцевостей північно-східної Польщі.

Сьогодні, коли минуло вже шістьдесят три роки від депортації, про присутність українців, греко-католиків на Любачівщині чи сусідській Ярославщині засвідчують лише куполи міських та сільських церков, з яких майже кожна перетворена у римо-католицький костел, чи покинута ось так, щоби з плином часу перемінитися в руїну. Годі тут, звичайно згадувати ще ті храми, слід за якими вже давно стертий з обличчя землі, а залишилися вони тільки на старих фотографіях і в пам'яті найстаріших із нашої громади.

Про колишніх мешканців цих земель засвідчують ще мовчазні камінні хрести на кладовищах та при роздоріжжях. Кириличні написи на них поволі затираються змивані дощами і січені вітрами, проте ще існують і можна їх відчитати, може не повністю, але все таки.

Про сам Любачів й околицю перші згадки дуже давні. Згадує про це місто Галицько-Волинський літопис:

У рік 6719 [1211]...

Король [Андрій] посадив сина свого [Коломана] в Галичі, а Лестькові дав Перемишль, а Пакославу — Любачів. Пакослав же був приятелем і Романовій княгині, і дітям Ті, і за радою Пакослава Лестько послав [посла] до Олександра [Всеволодовича], кажучи: «Дай Володимир Романовичам, Данилові й Василькові. А як не даси — я піду на тебе з Романовичами». Але той не дав, і Лестько [силою] посадив обох Романовичів у Володимирі.

У рік 6720 [1212]...

Після цього ж, коли минув час, король [Андрій] одібрав од Лестька Перемишль і Любачів. А Лестько образився за соромоту свою і послав [посла] до Новгороду [Великого] по Мстислава [Мстиславича Удатного], кажучи: «Ти брат мені еси. Піди і сядь у Галичі».

Мстислав, отож, пішов на Галич за радою Лестьковою. Тим часом галичани всі і [бойрин] Судислав [Бернатович] послали [посла] по Данила. Але Данило не зміг в'їхати [в Галич], а Бенедикт [Бор] Лисий, [воєвода угорський], утік в Угри з Судиславом, і Мстислав сів у Галичі. (Переклад Л. Махновця).

Не треба бути серйозним дослідником історії, щоби зауважити, що польське населення на цих землях появилася щойно після 1349 року, коли-то наїхав їх (чомусь польські дослідники та публіцисти вперто вживають терміну «приєднав») польський король Казимир Великий. Побувавши у Любачеві в червні 1991 р., Святійший Отець Іван Павло II відзначив, що «коли король Казимир Великий заснував на цих землях латинське єпископство, там уже існувало єпископство візантійсько-слов'янської традиції, пов'язане з митрополитом Київським. Отже, ми здавна живемо на території, де зустрілися дві християнські традиції та дві культури: візантійська, пов'язана з Руссю, і латинська, пов'язана з Польщею» [«Kiedy król Kazimierz Wielki ustanowił na tych ziemiach biskupstwo łacińskie, które później z Halicza zostało przeniesione do Lwowa, istniało tu już biskupstwo rytu bizantyjsko-słowiańskiego związane z metropolią kijowską. Tak więc od samego początku znajdujemy się na obszarze spotkania dwóch tradycji chrześcijańskich i dwóch kultur: bizantyjskiej, związanej z Rusią, i łacińskiej, związanej z Polską, naprzód jeszcze piastowska, później jagiellońska. To, co rozwinęło się z kolei w Rzeczpospolitą wielu narodów, ma właśnie w metropolii lwowskiej swój punkt odniesienia, podobnie jak historyczne dziedzictwo Piastów miało swój punkt odniesienia w metropolii gnieźnieńskiej.» — 02.06.1991].

Як сьогодні співіснують згадувані Святішим Отцем обі культури, переконатися можна шляхом

відвідин і побачення власними очима дійсного стану.

Нам у пригоді стає отець Іван Тарапацький, який пропонує скористати з помешкання, що належить греко-католицькій парафії в Любачеві й приїхати туди.

У Любачеві, порівняльно невеликому повітовому тринадцятитисячному містечку зразу звертає на себе увагу велика, мурована церква св. Миколая (зрештою, як не звернути на неї уваги, коли помешкою якраз через дорогу). Архітектура храму від першого погляду наводить аналогії до храмів проєктованих видатним українським архітектором Василем Нагірним. І так воно є. Вона саме побудована за його кресленнями у 1883 році. Церква є, але вірних у неї дуже скромно. Разом з нами, що приїхали тут в гості, використовуючи літні канікули, священник править недільну літургію 1 серпня всього для десяти осіб. Але є тут і позитивний момент, бо ж можемо кожен з кожним по-християнськи привітатися, а після літургії спокійно, не поспішаючи, порозмовляти.

Церкву використовували до 1998 року як римо-католицький костел, коли то нарешті віддали її в руки колишніх власників.

Щоби відвідати села й містечка Любачівщини, варто раніше придбати один з путівників, які продають наприклад в інтернет-книгарнях. Пам'ятники в них ретельно поміщені та описані, а крім цього автори пропонують від себе шляхи, так щоб турист не блукав навмання.

Ми вибираємо спершу шлях на Нове Брусно, де знаходиться дерев'яна церква св. Параскеви з 1713 р. Церква стоїть, але стан її далекий до задовільного. Підперта дерев'яними стовпами чекає кращої долі. Правда, пишуть, що ремонтують її від 1994 р., але результати цього ремонту мізерні. Звертає натомість на себе увагу давнє греко-католицьке кладовище з кам'яними надгробками виробництва місцевих художників-каменярів. Тут видно, що хтось цвинтарем займається, бо і трава покошена і сміття немає. Надгробки, деякі похилені, деякі з відбитими фрагментами, з затертими від дощів і вітру написами стоять засвідчуючи про минуле села. Дати на хрестах кінчаються на сорокових роках минулого століття.

Наступна зупинка це село Радруж біля відомого курортного містечка Горинець. Церковний ансамбль зберігається у прекрасному стані за причиною своєї неповторної краси та давнього походження. У радрузькій церкві св. Параскеви ніхто вже богослужінь не править і служить вона відвідувачам музеєм. Збудована у XVI ст. й належить до найстаріших, й найкраще збережених церковних дерев'яних об'єктів в Польщі. За архітектурою церква схожа на церкву св. Духа у недалекому Потеличі (проте відділяє їх польсько-український кордон). Цікаве її положення, бо збудована вона на невеликому пагорбі, обведена кам'яним муром, що надає їй оборонного характеру, доповнена дзвіницею та прибудованою до огороження «дяківкою». Те, що церква збереглася до сьогодні у непоганому стані завдячує доброї якості дереву — дуб і ялиця — а також господарям, які давно вже зрозуміли, що церква це також храм, що своєю архітектурою збагачує місцевість і варто зберігати її.

Радрузька церква всередині обладнана скромно. Іконостас вивезений і зберігається в музеї в Ланцуті, залишилися тільки настінні розписи з 1648 р. Перед стіною, де колись стояв іконостас, тепер стоять три дерев'яні жертвовники — кожен з іншої церкви.

По дорозі до Гребенного обов'язково належить зупинитися у Верхраті та Прусю.

(Закінчення на 9 сторінці)

Любачівська церква св. Миколая.

Відновлена церква св. Миколая в Гребенному.

Церква Різдва Пресвятої Богородиці в Прусю.

Церви в Радружі обведена кам'яним муром.

Надгробки роботи брусненських майстрів.

Свята Гора на Львівщині

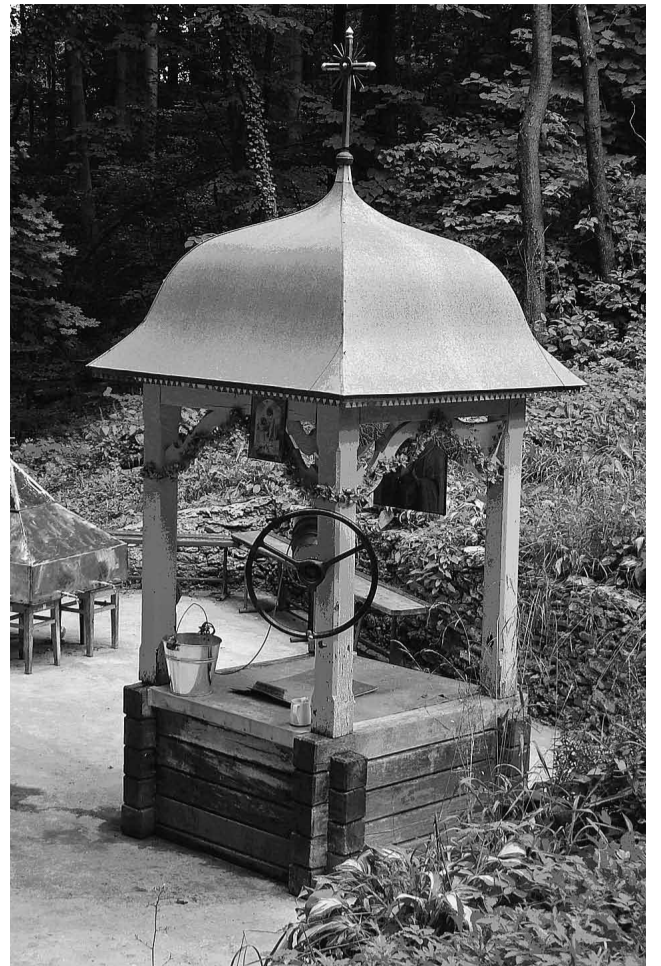
(Продовження з 1 сторінки)

рону і небезпеку арешту приїжджали підпільні священники УГКЦ. Так, зокрема, в 1970 році тут були священники УГКЦ о. В. Стернюк та о. Іван Кубай [1].

Здавалось, після виходу Церкви з підпілля в 1990 році це святе місце знову стане притягувати до себе паломників проте батько брехні не дрімав. Коли монахи Студити УГКЦ вирішили закласти на Горі чоловічий монастир їм на перешкоді стало керівництво колгоспу в селі Білий Камінь, до якого належала Свята Гора. Після суперечок між вірними, які часом переростали в бійки, голова колгоспу, вихідець з Східної України, віддала цю землю у розпорядження відроджуваної Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ). Далі у 90-х роках парафіяни та священник села Ушня відновили дерев'яну капличку та джерело а з 1998 року почалися піші прощі зі Львова до Святої Гори. Сьогодні на горі зведено дві церкви та монастир Положення Ризи Пресвятої Богородиці УАПЦ. Одна з церков є церквою яку називають літньою. Літньою

тому що тут вірні лише стоять під навісом що, звичайно, добре влітку але за зимно взимі. Тому зараз закінчується перенесення дерев'яної церкви на Святу Гору для того, щоб відправляти Літургії для паломників і взимку. Є і чудесне джерельце, де можна набрати і питися цілющою води. Поруч джерела є копія стопи Богородиці, яку Вона залишила під час свого об'явлення тут. Так як об'явлені Матері Божої було декілька на відстані до сотні метрів, то ж на кожному такому місці стоїть фігура Пресвятої Богородиці.

Автору вдалось порозмовляти з монахами цього монастиря (їх є на сьогодні лише двоє): один послушник з Яворівщини та старець великосхимник о. Адам. Отець Адам перейшов в цього новоствореного монастиря з Почаївської Лаври, яка ще досі належить до Московського Патріархату. В розмові з нами старець не торкався політики а розмова точилась довкола духовного життя. На моє питання чому маємо різні конфесії, старець відповів що Церква є одна а церковних влад є кілька.

Варто згадати і село Гавареччину, до якого веде дорога повз Святу Гору. Його населення це 76 осіб станом на 2006. Село розташоване в глибині лісів. До початку 1990-х років автомобільного сполучення з ним практично не існувало. Потім вузький ґрунтовий шлях через ліс засипали щебнем і так залишився він до сьогоднішніх днів. У селі є поховання вояків дивізії «Галичина», які загинули у «Бродівському котлі» у липні 1944 та криївка-музей воїнів УПА де 20 січня 1946 р. загинув стрілець УПА Йосип Вислинський.

Село є осередком традиційного народного промислу так званої чорнодимленої (закуреної) неполиваної кераміки [2]. За місцевою легендою, першими мешканцями села були гончарі, яких графиня Тереза Вишневецька переселила з с. Білий Камінь, щоби вони своїми пічами не задимлювали містечка. У ХХ столітті, в умовах поширення фабричного посуду, народний промисел поступово занепав і на сьогодні в селі є лише 3 сім'ї де виробляють чорну кераміку. В 1984 року гаварецька кераміка була представлена на міжнародній керамічній виставці в Фаенці (Італія) де вона здобула золоту медаль. Світлина одного з його вазонів увійшла до каталогу найкращих витворів керамічного мистецтва Європи.

Ось такою є ця чарівна місцевість, яку варто відвідати щоб наочно побачити і відчутти опіку Божої Матері над працьовитим українським народом.

Володимир Мосоров,
wmosorow@wshe.lodz.pl

Різдво Пресвятої Богородиці

— історія свята

Церква не має звичаю святкувати день народження для землі Святих Божих, але їхній день народження для неба — день смерті. Віймок становлять двоє найбільших Святих у Церкві: Пречиста Діва Марія і св. Іван Христитель. Ми святкуємо не тільки їхнє небесне, але й їхнє земне різдво.

Св. Євангелія записала нам дуже мало подій із життя Преч. Діви Марії. Тут нічого нема сказано про її різдво, про її молоді літа чи про її св. Успіння, ані навіть не подано імен її праведних батьків. Звідки ми про це все знаємо? Знаємо про це з традиції Церкви та апокрифів. Апокрифи це такі книги, що оповідають нам про деякі події із життя Ісуса Христа чи Його Пресв. Матері, а про що не говорить св. Євангелія. Хоча св. Церква не приймає апокрифів за автентичні книги ані за певне історичне джерело то все таки вони містять багато дечого з традиції та вірувань первісної Церкви.

Головне джерело вісток про життя Пресв. Богородиці це апокрифічна книга написана коло 170-180 року що зветься Протоєвангеліє Якова. Ця книга дала мотив до установа таких празників: Зачаття св. Анни, Різдва Пресв. Богородиці, Введення в храм та свята в честь Якіма й Анни. Звідси довідуємося про обставини різдва Преч. Діви Марії хто були її батьки та що вони звалися Яким і Анна.

Празник Різдва Божої Матері у Східній Церкві належить до дуже старовинних Богородичних празників, хоча не можна точно означити часу, коли він появився. Про нього згадують св. Іван Золотоуст, св. Прокл, св. Єпіфан, св. Августин і св. Роман Сладкопівець. Палестинське передання каже, що св. Елена (?330), мати цісаря Костянтина, збудувала в Єрусалимі храм у честь Різдва Пресв. Богородиці. В п'ятому сторіччі про цей празник згадує Службник папи Гелясія (492-496).

Стихири і гимни на честь цього празника уложили патріарх Анатолій (449-458), Степан Єрусалимський (6 ст.), св. Андрій Критський і патріарх Сергій (7 в.) св. Іван Дамаскин і патріарх Герман (8 ст.) та св. Йосиф Студит (9 ст.). Офіційне заведення цього празника у візантійському цісарстві приписують цісареві Маврикієві (582-602).

Про ікону. Люди народжуються в сім'ях, утворюючи довгу низку поколінь. Однак в очах Бога кожна особа є окремою, унікальною, неповторною. Народження кожної людини наперед визначене Богом у вічності. Тому, у певному сенсі, кожен живе у світі не з волі людини, ані не з волі крові, а з волі Божої (див. Йо. 1, 13). З цієї причини народження людини зображено на іконах з великою урочистістю, як явлення Божого плану.

Це особливо стосується різдва Богородиці. Вся сцена розвивається у священному просторі, немов у храмі. Символічне значення очевидне: Марія повинна стати домівкою Христа, і Він сам стане новим храмом.

Унікальність народження Богоматері підкреслюється також типовим старозавітним мотивом: Анна — літ-

ня жінка, яка вважається неплодною. Отож, аби Марія прийшла на світ, потрібно було втручання Бога. Це далеке провіщення майбутнього народження Христа від Діви та Святого Духа. Також і сцена купання дитини, завжди присутня на зображеннях народження людини, одержує особливе значення.

На іконі фігурують також жінки, які приносять дари. Цей мотив, можливо, запозичено з церемоніалу імператорського двору. У цьому можна побачити аналогію з іконою „Різдво Господнє”, на якій пастухи несуть дари. Кожна людина, яка приходить на світ, створена на образ Божий (див. Бут. 1, 26), тобто, як пояснюють Отці Церкви, на образ Христа. Тому народження Богоматері є участю у народженні Христа. Однак той факт, що дари несуть не безпосередньо Новонародженій, а її матері, дає підставу для іншого пояснення: це визнання з боку цих жінок, що Народжена належить до їх коліна, до їх народу, має право на визнання і виражає надію усіх. Народження означає надію, і матері завжди мають певного роду дар ясновидіння стосовно своїх дітей. Анна, сидячи на ліжку, дивиться удалечинь, немов хоче пророкувати, але відчуває себе ще зобов'язаною до мовчанки, мовчанки, сповненої очікування великих майбутніх подій.

Тропар та кондак. Тропар, глас 4: Різдво твоє, Богородице Діво, радість звістило всій вселенній, з тебе бо засяяло Сонце правди — Христос Бог наш. Він, розрушивши клятву, дав благословення і, ударемнивши смерть, дарував нам життя вічне.

Слава, і нині: Кондак, глас 4: Йоаким і Анна з неслави бездітності і Адам і Єва від тління смерті визволилися, Пречиста, у святім різдві твоім. Його празнують люди твої, з провини прогрішень ізбавлені, як кличуть до тебе: Неплідна родить Богородицю і кормительку життя нашого.

Послання святого апостола Павла до Филип'ян 2, 5-11. Браття, плачайте ті самі гадки в собі, що були в Христі Ісусі. Він, бувши в Божій природі, не вважав за здобич Свою рівність із Богом, але применшив Себе Самого, прийнявши вид слуги, ставши подібним до людини. Подобою явившись як людина, Він понизив Себе, ставши слухняним аж до смерті, смерті ж хресної. Тому й Бог Його вивидив і дав Йому ім'я, що понад усяке ім'я, щоб перед іменем Ісуса всяке коліно приклонилося на небі, на землі і під землею, і щоб усякий язик визнав, що Ісус Христос є Господь на славу Бога Отця.

<http://diocese.ko.if.ua/>

Дорогами Любачівщини (1)

(Закінчення з 7 сторінки)

Верхрата пишається прекрасною мурованою церквою, яку у 1910 році посвятив єпископ Константин Чехович, перемиський ординарій. Святиню запроєктував видатний і відомий український архітект Василь Нагірний. Була вона значно пошкоджена під час Першої світової війни й вірні відбудовували її аж до 1928 р. Потім служила греко-католикам аж до відомого 1947 р., далі пе-

Пам'ятник перед церквою в Гребенному.

Кириличні написи на надгробках.

ребрали її латинники і сьогодні церква всередині це костел. Проте давні мешканці, а тепер їхні діти та внуки відвідують село часто затримуючися у недавно збудованому домі паломника.

Церква обведена дерев'яним парканом, в якому використані старі кам'яні стовпи викуті у майстернях каменярів із Старого Брусна (село

сьогодні не існує). На прицерковному майдані знаходиться могила греко-католицького пароха о. Євгена Хоминського (1867-1939).

Про дерев'яний храм Різдва Пресвятої Богородиці у Прусю даних маємо небагато. Відомо, що збудований він був у 1887 р. Колись була це дочерна церква греко-католицької парафії у Верхраті. Сьогодні це пригранична римо-католицька святиня, яка підлягає римо-католицькій парафії у Верхраті. Давнє обладнання всередині частково здемонтоване (зокрема бракує центральної частини іконостасу), проте більшість його збереглося.

Час до часу в пруській церкві чути східні напіві, це знак, що якраз служить греко-католицька літургія.

Храм у Гребенному, селі, що прямо доторкається польсько-українського кордону, клопотанням головно пароха о. Івана Тарапацького недавно відновлений. Повернувся він до давнього вигляду. Бляху, якою були накріті куполи (замість оригінального гонтового накріття), зняли і наново покрили гонтами. Так само відновили зовнішні стіни храму.

Гребенне, Радруж, Гораець (цей список, звичайно, можна ще доповнити) — це місцевості, в яких знаходяться най-

давніші й найцінніші дерев'яні церкви в Польщі.

Джерела подають дві дати будови церкви в Гребенному — 1600 р., або 1685 р., однак більш імовірно здається друга дата. За час свого існування церкву розбудовували, появлялися поруч господарські будинки, але перш за все служила вона нашим вірним згідно зі своїм призначенням аж до депортації у 1947 р. Потім, аж до 1956 р. храмом мало хто цікавився, а те що не став він руїною, завдячує тим вірним, що будучи працівниками залізниці не були виселені й, в міру своїх можливостей, заопікувалися ним. Останніми роками на прицерковному майдані появився пам'ятник з нагоди 60 річниці виселення з назвами місцевостей, де було вивезено колишніх мешканців Гребенного та найближчих околиць.

Сьогодні в Гребенному регулярно щонеділі відбуваються богослужіння, в яких бере участь близько п'ятдесяти наших вірних. Парох приїжджає сюди з Перемишля.

Полження церкви дуже цікаве. Коли станути біля паркану від південного боку, видно польсько-український граничний перехід, цей самий, якого так важко подолати, не тільки у фізичному розумінні.

Богдан Тхір

Празник

Воздвиження Чесного Хреста

Християни візантійського обряду 27 вересня (14 вересня за старим стилем) святкують празник Воздвиження Чесного Хреста Господнього. Це свято належить до 12 великих празників Східної Церкви та має один день перед — та 7 днів попразниці. Історики Східної Церкви вважають, що насамперед дві події лягли в основу встановлення цього празника: віднайдення в IV ст. Хреста, на якому розп'яли Ісуса, та повернення цього хреста з Персії до Єрусалиму у VII столітті.

Саме слово «воздвиження» означає «піднесення», тобто урочистий обряд почитання та прославлення Хреста Господнього.

Щодо віднайдення Господнього Хреста, то християнська традиція передала нам кілька різних легенд. Три з них приписують віднайдення Хреста св. Олені, матері імператора Костянтина Великого. Датою віднайдення Хреста орієнтовно вважають 326 рік. Історики не мають інформації про воздвиження Хреста Господнього одразу після його віднайдення.

Початок празникові Воздвиження дало посвячення храму Воскресіння Господнього, який збудував св. Костянтин Великий на Голгофі у Єрусалимі. Посвячення храму відбулося за єрусалимського єпископа Макарія 13 вересня 335 року. Наступного дня — 14 вересня — відбулося врочисте воздвиження віднайденного Хреста Господнього.

Іншою важливою подією, що зробила цей празник загальним на Сході та Заході, стало повернення Господнього Хреста до Єрусалиму після того, як 614 року перський цар Хозрой, здобувши Єрусалим, забрав Хрест до перської столиці в Ктесифоні. Повернув Хрест Господній до Єру-

салиму імператор Іраклій 628 року після перемоги над персами. Друге урочисте воздвиження Хреста Господнього в Єрусалимі також відбулося 14 вересня.

Оскільки празник Воздвиження пригадував Христове розп'яття і смерть та прирівнювався до Великої П'ятниці, то стало традицією зберігати в цей день строгий піст.

Як зазначає у книзі «Пізнай свій обряд» о. Юліян Катрій, щодо святкування цього празника в різних Церквах, то Грецька Церква, наприклад, відзначає його 6 березня, а Римо-Католицька Церква

святкувала цю подію 3 травня, але при реформі празників за Папи Римського Івана XXIII 1960 року це свято викреслили з церковного календаря.

Характерною ознакою празника Воздвиження є врочисте вшанування Господнього Хреста через обряд піднесення його під час Утренньої празника. У Східній Церкві відомі різні обряди воздвиження Хреста, зокрема, обряд св. Атанасія на Агосі, обряд гори Синай, Константинопольський обряд. Щодо воздвиження Хреста Господнього на Русі, то цей обряд згадується тут у XIII ст. Патріярший Собор 1276 року дозволив воздвиження в усіх церквах.

Окрім празника Воздвиження, Церква вшановує

Хрест Господній і в інші дні. Зокрема, у Хрестопоклонну неділю (третя неділя Великого посту). Східна Церква 7 травня (ст. ст.) також відзначає Явлення знамена Чесного Хреста на небі в Єрусалимі, яке відбулося 351 року за св. Кирила Олександрійського під час П'ятдесятниці. Ще одним святом вшанування Хреста Господнього є Походження дерева Чесного Хреста, яке відзначають 1 серпня (ст. с). Під час цього свята відбувається похід чи процесія з частинкою Хреста Господнього, який у цей день переносили з царської палати в Царгороді до храму св. Софії. Цей празник встановили у Царгороді у IX ст.

(ред)

Василь Шляхтич

Співає сум

Скільки правд ще не дозріло?
Скільки болю гріх дає?
Стиха віє нам кадило —
Святість щира в світі є.

Син чужий неправду сіє,
Слово рідне — в забутті,
Сонце душу вже не гріє,
Сан святий у співчутті.

Спить пташина на калині.
Стогне Сян... нема проклять...
Сам себе питаю нині:
— Скільки, люди, нам ще спать?

Сум в Карпатах без молитви...
Скоро це скінчиться? Ні?
Скільки років ще не снити
Сяну відданих синів?

Сян клекоче між камінням,
Сам будив би тих, хто спить.
Сум Карпат — співання
півнів...
Саме час нас розбудить.

16.07.2010 р.

Вітаємо з Ювілеєм!

Прекрасна традиція завелася в княжому Перемишлі, де не лише відвідують старших людей, але також пам'ятають про їхні потреби і вишановують їхні ювілеї. Саме 17 серпня ц.р. виповнилося 90 років від дня народження пані Марії Юрчак. Ювілей народження, це своєрідне дзеркало в якому видно, як проминають перелітні роки, як людина почувається у своєю житті і як згадує свій пройдений життєвий шлях.

Щоб привітати і належно відзначити ювілей заслуженої перемишлянки п. Марії, (а дехто її попросту називає Ліля Юрчакова), з її 90-річчям, прийшла група перемишляків на чолі з М. Туцькою — головою відділу Об'єднання Українців Польщі в Перемишлі, І. Стабішевською — Союз Українок в Перемишлі, А. Чорний — фонд ім. Я. Поповської, Анізія і Ярослав Стехи, сталий опікун п. М. Юрчак — Павло Любович з дружиною Іриною і сином Петром та, звичайно, серед присутніх була сестра Вероніка Коцан — дуректорка Екуменічного Дому Суспільної Допомоги та була присутня сестра Катерина. Ювілейні святкування відбувалися в залі Екуменічного Дому в Пралківцях, в якому тепер перебуває пані Ліля Юрчак. Урочисті святкування розпочав словами привіту о. Митрат Фецюх з кафе-

дрального собору св. Івана Хрестителя з Перемишля, який в теплих словах привітав Ювілятку з її 90-річчям від дня народження і на завершення вітань запропонував відспівати в цій інтенції наше традиційне „Многая літа...”.

Народилася пані Ліля 17 серпня 1920 р. в с. Бандрів Народний Ліського повіту у вчительській родині Дмитра і Анни — Пеленських. Вчилася Ліля в рідному селі і здобула середню освіту в травні 1939 р в українській жіночій гімназії у Перемишлі. Тут вона вступила до Юнацтва ОУН і в 1940 р. повінчалася з Володимиром Павликом — визначним українським діячем і 16 травня 1941 р. у них народився син Ігор, який під сучасну пору живе у Кракові. Володимир Павлик під псевдом „Ірка” був членом штабу Перемишської Військової Округи УПА. Підступно був арештований 26 липня 1945 р. органами НКВД. Військовий Трибунал засудив його до страти, але був помилувану Верховною Радою СРСР і змінено його присуд на 20 років ув'язнення. Помер 2 квітня 1948 р. в Хабаровському краї в тюрмі. Марія також була арештована з маленьким сином Ігорем і перебувала у Львівській в'язниці, просто чудом її вдалося сина передати до мами у Перемишль, а сама була сказана на 10 років позбавлення волі. Покарання відбувала у Воркуті (Комі АРСР). Там вона довідалася про загибель

Многих і благих Вам літ, пані Маріє.

Новий єпископ УГКЦ

(Продовження з 1 сторінки)

Божественної Літургії, у якій спільно молилися більше ста священників та численні вірні, відбулася хіротонія. Учасниками спільної молитви були представники місцевої обласної та міської влади.

Літургія, яку очолив Високопреосвященний Владика Ігор (Возьняк), Архієпископ Львівський, розпочалася об 11.00. Спочатку Владика-номінант Венедикт, згідно із обрядом Київської Церкви, засвідчив свою віру у Пресвяту Трійцю, воплощення Ісуса Христа та інші правди християнської віри. Згодом, після Малого входу, розпочалася хіротонія. Головним святителем був Владика Ігор, а співсвятителями — Владика Юліян (Вороновський), Єпарх Самбірсько-Дрогобицький, та Владика Павло (Хомницький), Єпарх Стемфордський (США). У храмі залунало величаве «Аксіос» (з гр. «гідний», «достойний»).

„Ми виходимо із минулого і дивимося у майбутнє. Сьогоднішня подія є для нас причиною великої радості. Наша Церква живе. Вона перейшла тяжкий шлях у минулих століттях. Милостивий Господь не дозволив, щоб ця Церква перестала існувати. І доказом цього є те, що ми сьогодні поставляємо ще одного нашого духовного провідника, який має вести наш народ до Бога”, — наголосив у проповіді під час Літургії Блаженніший Любомир, Глава УГКЦ.

„Другою причиною радості, — за словами Предстоятеля УГКЦ, — є свідомість того, що Бог вступив у нашу людську історію і є з нами. Він є не тільки Син Давида. Він є Син Божий. Ці дві правди, тяглість нашої історії з одної сторони, і свідомість того, що Бог є з нами, з другої, дуже тісно зв'язані. Бо ми святимо священників і єпископів для того, щоб вони нам цю правду пригадували, що з нами є Бог”.

На завершення промови, Блаженніший відзначив те, що новопоставлений Владика Венедикт — це перший єпископ, який походить із поза меж Галичини. „Його присутність у гроні наших владик є пригадкою для нас усіх, що наша Церква росте і розвивається на

нашій Батьківщині. І це ще одна причина для нашої радості”, — наголосив проповідник.

На завершення Літургії подячне слово виголосив новопоставлений архиєрей Венедикт. У ньому він подякував усім, хто формував його як людину, монаха, ігумена, а тепер і єпископа. „З почуттям відповідальності стою сьогодні перед моїм українським народом, Церквою і Синодом Єпископів, рішенням якого я є покликаний до архиєрейського служіння. Я свідомий того, що такі святителі як Василій Великий, Григорій Богослов, Іван Золотоустий та багато інших боялись гідності і відповідальності єпископського служіння і намагались ухилитись від нього. Що ж казати мені молодому, котрий не має достатнього досвіду, йти на таке служіння. Коли б я пішов тепер за своїми людськими бажаннями і планами, то просив би, щоб мене оминула ця чаша. Возлюблені владики, ваша довіра ставить переді мною велику відповідальність. Прошу про вашу підтримку і молитву, щоб я ставав гідним того великого служіння, яке ви мені доручаєте!”, — відзначив Владика Венедикт.

По завершенні Літургії новопоставлений владика благословив усіх учасників торжества.

Департамент інформації УГКЦ

Довідка

3 серпня 2010 року у Канцелярії Верховного Архієпископа Києво-Галицького Української Греко-Католицької Церкви було повідомлено про те, що ієромонах Венедикт (у світі Валерій Алексійчук) Студійського уставу, приналежний до Свято-Успенської Унівської лаври, згідно з вибором Синоду Єпископів УГКЦ є призначений єпископом-помічником Львівської архієпархії. Цей вибір потвердив Святіший Отець Венедикт XVI, призначаючи новому Владичі титулярний престол Джерманічана.

свого чоловіка. В 1955 р. була звільнена з в'язниці і повернулася до Перемишля, тоді синові виповнилося 14 років. Тут одружилася з Ярославом Юрчаком — побратимом з тюрми. В їхній родині прийшов на світ син Любо, який під сучасну пору живе у Варшаві. Марія працювала у міській торгівлі в Перемишлі, провадила просторий магазин з продажем квітів. Вільний час використовувала дописуючи на різні теми статті до „Нашого Слова”. Брала участь в усіх культурно-освітніх імпрезах, які відбувалися у Перемишлі, а передовсім провадила широке листування з друзями, яких доля розкинула по широкому світі. На жаль, після смерті мужа Ярослава 26 серпня 2004 р. поступенно і п. Ліля почала занепадати на здоров'ю і в 2009 р. рішилася замешкати в Домі опіки в Пралківцях.

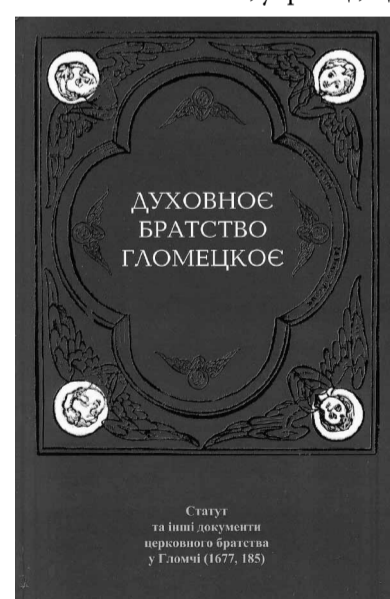
Ярослав Стех

Статут церковного братства у Гломчі*

Володимир Пилипович подарував читачам, любителям історії церковного і культурного життя Надсянщини ще одне видання, а саме текст статуту духовного братства при церкві Собору Пресвятої Богородиці і Приснодіви Марії у Гломчі, написаного 1677 року у транскрипції та факсиміле з його ж вступним словом «До історії церковного братства у Гломчі XVII-XVIII ст».

Село Гломча лежить на території обсягу надсянських говірок¹, мовлення цього села досліджувалося уже після другої світової війни у 1970-их рр. групою діалектологів Інституту Слов'янознавства під керівництвом проф. Януша Рігера, а зібраний тоді мовний матеріал був включений до Атласу бойківських говірок², як зразок мови місцевості з надсянсько-бойківського пограниччя.

Назва села відома була у записках від XV ст. дослідник місцевих назв Сянської землі проф. Владислав Макарський пише, що Гломча (Глумча) це найімовірніше osada ruska (руська, себто українська — М. Л.) sprzed r. 1340, wieś o prawie ruskim, leży na obszarze starego osadnictwa ruskiego w dolinie Sanu³. Географічний словник з другої половини XIX ст. відношує назву цього села у формі Hłomcza і Hłumcza та інформує, що в цій місцевості тоді (1880-і роки) мешкало 518 греко-католиків і 30 римо-католиків та на місці була греко-католицька парафія і церква⁴. Після другої світової війни більшість українського населення Гломчі було виселено до УРСР на територію Тернопільської області. А в час Акції «Вісла» 1947 року, як пише у вступній статті В. Пилипович, українці, що залишилися у Гломчі

після виселення до УРСР дивним збігом обставин не були депортовані на західні землі Польщі (с. 8). Короткий нарис про післявоєнну історію гломчанської парафії написав о. Ірней Кондро у Шематизмі парафій і духовенства Перемисько-Варшавської Архієпархії⁵.

Поміщений у цьому виданні текст статуту

1. Див.: М. Лесів, Українські говірки у Польщі. Варшава 1977. с. 114, 162, 193.
2. Atlas gwar bojkowskich. Opracowany głównie na podstawie zapisów Stefana Hrabca przez Zespół Instytutu Słowianoznawstwa PAN pod kierunkiem J. Riegera, t. I-VII, Warszawa 1980-1991.
3. W. Makarski, Nazwy miejscowości dawnej ziemi sanockiej, Lublin 1986, s. 70.
4. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. III, Warszawa 1884, s. 77.
5. Schematyzm Parafii i Duchowieństwa Archidiecezji Przemysko-Warszawskiej 2006. «Перемиська Архієпархіяльні Відомості». Рік V. Ч. 5. 2007. С. 252.
* Духовное братство гломечкое. Статут та інші документи церковного братства у Гломчі (1677, 1785). Вступ та упорядкування Володимир Пилипович. «Перемиська бібліотека» Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі. Том XVI. Перемишль 2010. 80 с.

Новий навчальний рік зі старими проблемами

1-го вересня в Україні традиційно відкривають двері початкові, середні та вищі школи. Оскільки в Україні середня освіта є обов'язковою, то початкова школа плавно і непомітно сторонньому оку переростає у середню. Про цей колишній розподіл нагадує лише посада вчителя початкових класів. Чи доброю є така уніфікація, коли під одним дахом перебувають і семилітні діти, і 18-ти літні вже дорослі люди — не беруся судити. Для мене незабутнім є шок, який я пережив будучи другокласником, коли побачив як восьмикласники (багатьом з них вже було по 17 років, з контингенту так званих «відсидників») в школі в Іавліках Великих бігали на перекладу за «Недбайлову стодолу». Від того часу минуло більше як 40 років, а проблема негативного впливу учнів старших класів на учнів молодших класів не тільки не знята, а значно загострилася. В кожному разі в Україні.

Нині школа — це не лише місце навчання та виховання, як писалося у привітаннях, часто насичених русизмами, українських посадовців з нагоди 1-го вересня, а місце, де розгортається насилля. Про це з тривогою говорять вчені та батьки, хоч саме останні є причиною цього явища, коли в сім'ях формується зневажливе ставлення до держави, до інших людей. І це явище притаманне не лише прошарку, який прийнято вважати патологічним. Воно не менше поширене серед людей, які ще 10-15 років тому були різної масті рекетирами (розбійниками, злодіями), а нині посили високі щаблі в бізнесовій ієрархії, стали політками, високого рангу державними чиновниками. Діти таких «скороспілок» демонструють зневагу і до своїх бідніших колег і до вчителів, заробітна плата, яких значно нижча ніж кишенькові дітей «скороспілок».

Не дивно, що у такій ситуації багато вчителів на агресію учнів реагує своєю агресією. Багато батьків, не задумуючись над природою цього явища, вважають сучасного вчителя, людною агресивною, малоосвіченою. Одні від таких оцінок байдужіють, а для інших — це велика драма. Мій близький знайомий — Вчитель від Бога — Микола Мостовий, з Нового Роздолу настільки перейнявся подібними оцінками, дикою несправедливістю, що несподівано відійшов у світ вічності.

Це не лише трагедія близьких та рідних пана Миколи. Це у першу чергу свідчення серйозної недуги українського суспільства доби Януковича-Табачника. Проте її корені необхідно шукати у тоталітарному минулому України. Стимулятором росту тих недуг став ліберал-прагматизм Кучми-Пинзеника зразка 1992 року, який з кожним роком поглиблювався. І в результаті такої політики — суспільство потопує у багницькі матеріалізму з дуже страшними побічними наслідками, на які у першу чергу податлива молодь.

Тому маємо вражаючу статистику. Як показують соціологічні заміри проведені серед батьків, аж 60 відсотків сучасних школярів, щоб набути рис дорослості, використовуює лайливі слова. У переважній більшості ця шкільна «невинна» звичка стане «нормою» життя, яка застосовуватиметься, незважаючи, чи поряд дитина, чи літна дитина. На більше як на 50 відсотків учнівського загалу поширюється ще одна «невинна» звичка — куріння. Далі у переліку нових «віянь» у сучасній

школі йде вживання спиртного — майже 30 відсотків учнівського загалу та наркотиків — майже 10 відсотків.

А там де спиртне й наркотики, там і інші патології від яких застигає кров. Україна належить нині до числа європейських «лідерів» за кількістю захворювань на СНІП (AIDS). «Лідер» вона, на жаль і в іншому. Як пише у передмові до українського перекладу книги Ванди Пултавської «Саме життя» Євген Голибарад лише за офіційною статистикою в Україні проводиться до 300 тисяч абортів річно. Себто ця цифра майже дорівнює річному скороченню населення в Україні. Окрім офіційної статистики, яка не враховує не реєстрованих випадків дитиновбивства, є ще експертна оцінка. Її цифри потрясаючі, а тому не стану їх наводити. Хочу лише відзначити, що вік пацієнток, які йдуть на дитиновбивство знижується. Значну їх кількість становлять студентки і навіть школярки. Цитований Є. Голибародом директор Інституту репродуктивної медицини Федір Дахно стверджує, що аборт ніколи не проходить безслідно, а це величезна фізична, моральна, психологічна і соціальна травма.

Наводячи ці факти не хочу показати націю у негативному світлі, як це роблять деякі упереджені до України писаки. Наведеними фактами жодним чином не говорю про програму війну за українське майбутнє, як це доводить німецькому читачеві письменник Юрій Андрухович. Це моє, журналістське волення до гуртування всіх сил, для кого Україна є цінністю. Це моє звинувачення більшовицької, тоталітарної системи. Саме нині Україна переживає плоди багатолітнього державного безбожництва. Їх подолання — справа усієї нації, якщо вона, звісно, прагне на планеті Земля залишитися унікально цивілізацією, а не стати безмовним населенням країни над Дніпром.

Тут своє вагоме слово мала б сказати також школа. Проте нині на неї покладається зовсім інше завдання: ліквідувати «перегини помаранчевої влади», так українцям показати їхню історичну «правду», щоб вона не дразнила Москву.

У плані головних «перегинів» попередньої влади ще недавно називається введення зовнішнього оцінювання знань замість вступних іспитів. Днями з'явилася інформація, що Табачник вже готовий пристати на тестування. Іншим великим «перегином» «помаранчевої

влади» називається перехід на 12 річну систему освіти. І щоб пом'якшити наслідки цього «перегину» запроваджено проміжний варіант школи — між старою, 10-річною та новою, 12-річною школою — 11-річку.

Однак тут маємо справу з перегином совісті та пам'яті тих, хто про говорить про перегини влади. Справа в тому, що концепцію 12-річки було затверджено в листопаді 2001 року, коли і гадки не було про ніяку помаранчеву владу, а у час політичного знесення Кучми дорогу до влади «прорубували» «донецькі». Концепція 12-річки реалізувалася у час першого прем'єрського «пришестія» Януковича, коли гуманітарним віце-прем'єром був Дмитро Табачник. Завершувалася вона у час другого прем'єрського «пришестія» Януковича, тим же Д. Табачником, що вдруجه посів крісло гуманітарного віце-прем'єра та тоді вже союзним з Регіонами соціалістом Ніколаєнком.

Про які перегин у цій грі можна говорити? А якщо бути точним, то кого тут хочуть зробити дурнем, а хто є ним насправді? Очевидно, що при наявності таких «глобальних» проблем мало-хто перейматиметься жалюгідно-принизливою заробітною платою вчителя (приблизно 150 доларів) та іншими проблемами школи. Коли в інтерв'ю з першим заступником міністра освіти та науки Борисом Жебровським 31 серпня стало питання про суттєве підвищення вчительської зарплати, то чиновник з явним притиском сказав: «Цього не буде!»

А що тоді буде? Дальше поглиблення суспільних аномалій, які розвиваються у школі?

Є в Україні каста людей, яка надіється, що це все проблеми простолюддя, що від наведених вище проблем та аномалій зможуть заховатися за високими парканами елітарних шкіл. До них належить Віктор Ющенко. Його найулюбленішим заняттям у час президентства було проповідування нації патріотизму. Не стану заперечувати, що патріотизм є основною складовою буття нації. Однак лише тоді, коли він є природним, а не декларативним. Перефразовуючи Євангеліє від св. Матвія про фальшивих пророків можемо сказати: «фальш їхніх слів проявиться у їхніх справах».

Віктор Ющенко проповідуючи високі слова про ідею, про служіння їй, своїх дітей віддав у Печерську міжнародну школу, у якій навчання здійснюється винятково англійською мовою. Навіщо ж тоді треба було баламути націю патріотизмом, якщо прагматизм, чи навіть точніше егоїзм, на порядок ставиться вище?

У багатьох коментарях про Україну говориться, що йде повернення у радянське минуле. Однією з його особливостей було закриття українських шкіл в Україні. Нині, на 20-ому році незалежності це явище знов має місце.

Незважаючи на незначне збільшення школярського гурту, цього року з освітньої карти України зникло приблизно сто шкіл. Правда, чиновники це називають «призупинення діяльності». Однак ймовірність відновлення їхньої діяльності враз маленька... Тенденція до вилюднення села продовжується. Найбільше замків на шкільних дверях — аж 82 — повісили на Хмельниччині!

Проте закриття шкіл пов'язане не лише у зв'язку з не доукомплектуванням, а й українофобством чиновників. Скандальна ситуація виникла на Донбасі, у місті Вугледар. Учні 11-го, українськомовного класу тамтешнього «Політехнічного ліцею» були переведені до російських класів. Чиновники це рішення пояснюють небажанням батьків, щоб їхні діти в Україні вчилися українською мовою. Газета «Україна молода» дійшла до батьків, які «виявили» небажання, щоб їхні діти вчилися українською. І з'ясувалося, що такі заяви небажання були написані під тиском і з погрозами.

За часів Кучми, попри всі його вади у національному будівництві, за подібні «експерименти» били по пальцях. Нині чи не кожного дня спікерка політики Януковича — Г. Герман заявляє: а ми у своїй політиці керуємося побажаннями громадян. Отже, нереально очікувати, що шовіністичний вибрик з Вугледара буде засуджений владою. Навпаки, при дотеперішній суспільній пасивності треба чекати нових «експериментів» з відмовою від навчання в Україні українською мовою. Не випадково одним з закидів Д. Табачника на адресу його попередника — міністра І. Вакарчука є спроба реально українізувати освіту.

1-го вересня 2010 року українські посадовці, включно з президентом, за старою традицією, сіли у шкільки лави. Журналісти не обминули нагоди поцікавитися (Закінчення на 12 сторінці)

Статут церковного братства у Гломчі

(Закінчення з 10 сторінки)

духовного братства гломчанської (по-місцевому — глумецької) парафії — це цікава пам'ятка, важливе джерело для досліджень історії Церкви на території Перемиської Єпархії, духовно-церковного життя надсянців з-перед понад триста літ тому, функціонування тодішньої слов'яно-руської, церковної та середньоукраїнської писаних мов на цій території. Цей статут, затверджений перемильським владикою Антонієм Винницьким і списаний Дам'яном Слоньовським 1677 року виявляється одним із найстаріших статутів сільських братств у Перемиській Єпархії (с. 8).

В. Пилипович обговорив зміст цього статуту та історію й походження самого тексту, що зберігся у Львівському історичному музеї.

Треба зазначити, що у змісті статуту досить часто цитуються вибрані тексти з Євангелій, апостольських послань та діянь, псалмів. Ці вислови зі Святого Письма, що у тексті статуту подаються у формі церковнослов'янської мови, упорядник пояснив у примітках перекладом на сучасну українську літературну

мову. Інші місця цього тексту написані середньоукраїнською писаною мовою того часу, в якій проявляється жива українська мова з деякими польськими формами, напр. схадзка 'збори', барзо 'дуже', виживеня 'wyżwienie', ведлуг, веспол, человек, влада, моц, драпіжник 'drapieznik', що було характерне для тогочасної т.зв. «простой мови», як називають дослідники писану мову середньоукраїнської доби. Зрідка появляються у тексті такі регіональні вислови, як пінязі 'гроші', парохиянин 'парафіянин', але у поважному офіційному тексті більшої кількості говіркових форм важко було б знайти.

Сам текст міг би бути предметом глибшого аналізу уважного дослідника мови таких церковно-світських документів. І тому обговорене видання має значення для вивчення офіційного, майже адміністративного стилю мови подібних юридичних актів. Це видання зацікавить істориків Церкви та дослідників функціонування церковно-конфесійного стилю мови надсянських парафій у XVII ст.

Михайло Лесів

Новий навчальний рік...

(Продовження з 11 сторінки)

у Віктора Януковича його школярським часом, його тодішніми захопленнями. Незважаючи на всі його нішні наукові — професорські та академічні — титули, незважаючи, що Іван Драч у кожному другому інтерв'ю підносить його до рангу талановитих українських поетів, Віктор Янукович заявив, що в школі найулюбленішим його предметом, була фізкультура...

У мої школярські часи вчилася зі мною низка хлопчаків, для котрих цей предмет також був найулюбленішим, котрі очікували його наче небесної манни. Дивними збігом обставин, більшість з них згодом побувала в тюрмі. Проте ніхто з них не зумів стати президентом. Отже, Україна, що не кажіть, унікальна країна...

Мирослав Левицький

Фотографічний конкурс

„Моя парафія оком фотоапарату“

ОРГАНІЗАТОР:

Катехитична комісія та Катехитичний візитатор Архиепархії перемисько-варшавської

МЕТА:

Зацікавити молоду людину парафіяльним життям. Вказати на красу церковних обрядів. Привернути увагу до церковного мистецтва (ікона, архітектура).

УЧАСНИКИ:

Конкурс адресований до учнів гімназії та шкіл понадгімназійних.

УМОВИ УЧАСТІ:

Переслання фото (максимально двох) зробленого на фотографічному папері величиною А4, а також в електронній версії на компакт-диск (CD).

В конкурсі беруть участь праці індивідуальних творців.

До фотографії має бути залучений опис:

ім'я і прізвище, вік, клас, назва та адреса школи, контактний телефон

назва конкурсної праці

Не поміщуємо написів на фотографії.

Фотографію надсилаємо без рамок, не наклеюємо на папір, не звиваємо в рулон.

ТЕРМІН:

Працю слід доставити в упаковці, яка запевнить безпеку пересилці до дня 30.09.2010р.

на адресу:

Parafia Greckokatolicka
ul. Ks. M. Ripeckiego 1
11-220 Górowo Haweckie

НАГОРОДЖЕННЯ ЛАУРЕАТИВ:

Праці будуть презентовані під час XI Архиепархіяльного огляду релігійної творчості і на завершення Огляду лауреати отримають нагороди.

ЗАУВАЖЕННЯ:

Конкурсні праці переходять на власність організатора. Організатор залишає за собою право користуватися ними для потреб Церкви.

Доставлення праці на конкурс є рівнозначне з освідченням про авторські права до переданої праці, згідно на правила конкурсу.

Організатори

Всечесніші та всевітліші Отці! преподобні брати та сестри, дорогі миряни та провідники християнських спільнот!

Запрошуємо Вас із парафіянами, спільнотами, дітьми та молоддю відвіда- ти столицю України — славне місто Київ.

Тут ви зможете помолитися у святих місцях Києва та біля мощей святих у Києво-Печерській лаврі, побачити будівництво Патріаршого Собору Воскресіння Христового УГКЦ, оглянути пам'ятки архітектури, відвідати музеї, поплавати на пароплаві та проїхатись у метро і фунікулері, побачити екзотичних звірів у зоопарку.

Вартує оглянути пам'ятки архітектури Подолу (Покровська церква, Києво-Могилянська академія, Андріївський узвіз, ансамбль Контрактової площі, пам'ятник Г. Сковороді, Флорівський монастир, Ільїнську церкву та св. Миколая Доброго, Поштову площу).

Захоплюючими будуть для Вас центр міста (Майдан незалежності, Хрещатик, пам'ятник незалежності, Європейська площа, Український дім), а також величаві храми Софія Київська, Андріївська церква, Михайлівський та Володимирський собори.

Меморіал голодомору, обеліск слави, музей II-ої Світової війни, храм св. Миколая на Аскольдовій могилі, університет Т.Г. Шевченка, Центральна рада, пам'ятник Грушевського та Володимира Великого.

Переночувати (за пожертву), помитися та поїсти (дешево) можна у Соціальному центрі Благодійного фонду „Карітас-Київ”. Кількість осіб може бути від 1 до 50. Також можемо запропонувати послуги екскурсовода та програму Ваших екскурсій.

Детальніша інформація та оголошення по телефону:
097-1945911 (о. Роман), 067-5960112 (Оксана),
044-512-00-85.

Щиро запрошуємо!

Сердечно дякую!

Отцю Іванові Тарапацькому та його приятелям за сприяння у відвідинах Любачівської землі та подаровані видавництва.

Богдан Тхір

Дослідили саркофаг Ярослава Мудрого

(Продовження з 5 сторінки)

градський антрополог Вольф Гінзбург, під керівництвом якого проводилося дослідження обох скелетів у 1939 році, тоді ж домігся дозволу проводити дослідження останків, які нібито належать Інгігерді, у Новгороді. За його звіту, новгородське поховання теж належить до XI століття, також переважає скандинавська расова відмінність, а череп схожий на той, що в похованні у Києві, але та жінка померла більш молодю — в 30-35 років.

«Останки з Новгорода могли належати дружині Ярослава Ганні, але точно стверджувати не можна, — припускає професор-антрополог Сергій Сегеда, що входить до складу комісії з вивчення останків. — За деякими літописними джерелами, це перша дружина Ярослава. Про неї мало що відомо, набагато більше інформації про другу дружину, Інгігерду»

З усіх досліджень залишилося провести тільки експертизу ДНК. Але поки процес застопорився. Безкоштовно зробити дослідження вже погодилися Польща і Росія, але на вивезення за кордон крихітного шматочка кістки — 1x1 см — потрібен дозвіл Міністерства культури України. А його поки не дають.

Де знаходяться святі мощі Ярослава Мудрого, ніхто сказати не береться. Відомо лише, що вони зникли між 1940 і 2009 роком. Скоріш за все, як сказано у повідомленні, в 1943 році мощі Ярослава було вивезено за кордон і нині зберігаються в українській діаспорі (Українська Православна Церква в США в спілкуванні з Константинопольським Патріархатом).

(picu)

Звернення Синоду Єпископів УГКЦ

до Президента України Віктора Януковича з приводу заяви прес-служби Одеської єпархії УПЦ

(Закінчення з 7 сторінки)

ворожнечі», що суперечить духові й букві ст. 37 Конституції України.

Високодостойний Пане Президенте! Ми, єпископи Української Греко-Католицької Церкви з України та багатьох країн Європи, Північної й Південної Америки та Австралії, зібрані у Львові на нашому черговому Патріаршому Синоді, глибоко стурбовані такою заявою представництва УПЦ в Одесі і очікуємо Вашої авторитетної реакції на неї.

Із запевненням наших молитов та висловами належної пошани

від імені Синоду Єпископів
Української Греко-Католицької Церкви
+ ЛЮБОМИР

Вітаємо

о. проф. д-р габ. Ярослава Москалика

з ювілеєм — 25 ЛІТТЯМ СВЯЩЕНСТВА.

Дякуємо за добрі слова та бажаємо Вам дальшого витривання і ревності у сповнюванні місії, покладеної Господом на многу і благу літа!

о. д-р Ярослав та родина Набережних

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі.

Редагує колегія: о. синкел д-р Євген Попович, Богдан Тхір (т) — секретар редакції (тел./факс дом. 897610421), о. Богдан Панчак

— богословський відділ, Дарій Гаврилець — технічна редакція, о. Роберт Роса — Вроцлавсько-Гданська єпархія.

Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції.

Матеріалів не замовлених не відсилаємо. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.

Матеріали до публікації просимо висилати у машинописах або у чітких рукописах.

Kuria bp, ul. Basztowa 13, 37-700 Przemyśl, tel/fax 16 678-78-68

e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl

Kuria bp, Pl. Nankiera 15a, 50-140 Wrocław, tel./fax 71 343-94-77,

fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl

Adres «BLAHOWIST»; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Haweckie

redakcji: e-mail: blahowist@poczta.onet.pl

Bank Spółdzielczy w Górowie II, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001